

**Analiza ubóstwa
energetycznego na terenie
Gminy Strzegowo**

2024

Spis treści:

1. Wyjaśnienie pojęcia ubóstwa energetycznego	4
2. Przyczyny problemu ubóstwa energetycznego	5
3. Grupa osób ubogich energetycznie	7
4. Położenie i podstawowe parametry gminy	8
5. Ocena problemu ubóstwa energetycznego na terenie Gminy Strzegowo	8
5.1. Cechy społeczno-demograficzne	10
Posiłek w szkole i w domu	12
Świadczenia rodzinne i świadczenia z funduszu alimentacyjnego	12
Zadłużenia	12
5.2. Charakterystyka budynków, wpływająca na efektywność energetyczną	12
6. Oszacowanie liczby gospodarstw domowych potencjalnie zagrożonych Zjawiskiem ubóstwa energetycznego	18
Liczba gospodarstw domowych ubogich energetycznie (%) w porównaniu do ogółu	18
Ogrzewanie w gospodarstwach domowych zagrożonych ubóstwem energetycznym	18
7. Rola gminy w zapobieganiu powstawania problemu ubóstwa energetycznego	19
8. Identyfikacja potrzeb inwestycyjnych w zakresie wymiany źródeł ciepła i termomodernizacji w budynkach, które zamieszkują gospodarstwa zagrożone ubóstwem energetycznym	21
9. Podsumowanie	23

Spis tabel:

Tabela 1. Liczba instytucji, do których wnioskowano o udostępnienie danych.....	9
Tabela 2. Powody przyznania pomocy społecznej przez GOPS w 2023 roku.....	10
Tabela 3. Świadczenia wsparcia materialnego udzielone przez GOPS w 2023 r.....	11
Tabela 4. Źródła ciepła na paliwa stałe na terenie Gminy Strzegowo.	13
Tabela 5. Podział źródeł ciepła na terenie Gminy Strzegowo ze względu na rodzaj zasilania....	15
Tabela 6. Podział urządzeń grzewczych na paliwo stałe występujących na terenie Gminy Strzegowo na klasy urządzenia.	15
Tabela 7. Liczba budynków mieszkalnych wg roku budowy.	17
Tabela 8. Wskaźniki umożliwiające oszacowanie kosztów inwestycji.	21
Tabela 9. Oszacowanie kosztów inwestycji niskoemisyjnych.....	22

Spis rysunków:

Rysunek 1. Skala ubóstwa energetycznego w Polsce ze względu na jego przyczynę.	7
Rysunek 2. Podział urządzeń grzewczych na paliwo stałe występujących na terenie Gminy Strzegowo na nisko- i wysokosprawne.	16

1. Wyjaśnienie pojęcia ubóstwa energetycznego

Problem ubóstwa energetycznego pierwszy raz dostrzeżono i zdefiniowano w Wielkiej Brytanii. Wypracowano tam definicję zjawiska, która brzmi: w sytuacji ubóstwa energetycznego znajduje się gospodarstwo domowe, które na utrzymanie dostatecznego poziomu ogrzewania musi przeznaczyć więcej niż 10% swojego dochodu. W wielu krajach właśnie ta definicja została przyjęta jako wyjściowa.

Definicja ubóstwa energetycznego została również scharakteryzowana przez dwóch polskich autorów, D. Owczarek i A. Miazga, którzy opisują ubóstwo energetyczne jako zjawisko polegające na doświadczeniu trudności w zaspokojeniu podstawowych potrzeb energetycznych w miejscu zamieszkania za rozsądną cenę, na które składa się utrzymanie adekwatnego standardu ciepła i zaopatrzenie w pozostałe rodzaje energii służące zaspokojeniu w adekwatny sposób podstawowych potrzeb funkcjonowania biologicznego i społecznego członków gospodarstwa domowego¹.

Zgodnie z ustawą Prawo energetyczne z dnia 10 kwietnia 1997 r. (tekst jednolity Dz. U. 2024 poz. 266), ubóstwo energetyczne oznacza sytuację, w której gospodarstwo domowe prowadzone przez jedną osobę lub przez kilka osób wspólnie w samodzielny lokal mieszkalny lub w budynku mieszkalnym jednorodzinnym, w którym nie jest wykonywana działalność gospodarcza, nie może zapewnić sobie wystarczającego poziomu ciepła, chłodu i energii elektrycznej do zasilania urządzeń i do oświetlenia, w przypadku gdy gospodarstwo domowe łącznie spełnia następujące warunki:

- 1) Osiąga niskie dochody,
- 2) Ponosi wysokie wydatki na cele energetyczne,
- 3) Zamieszkuje w lokalu lub budynku o niskiej efektywności energetycznej.

Określając zjawisko ubóstwa energetycznego, EU Energy Poverty Observatory² (2021) wskazuje, że: „odpowiednie ogrzewanie i chłodzenie, oświetlenie, energia do zasilania urządzeń to podstawowe usługi konieczne do zagwarantowania godnego poziomu życia i zdrowia obywateli. Ponadto dostęp do tych usług energetycznych umożliwia obywatelom Europy realizację swojego potencjału i zwiększa inkluzję społeczną. Gospodarstwa domowe dotknięte ubóstwem energetycznym doświadczają niewystarczającego poziomu podstawowych usług energetycznych ze względu na połączenie wysokich wydatków na energię, niskich dochodów gospodarstw domowych, nieefektywnych budynków i urządzeń oraz szczególnych potrzeb energetycznych gospodarstw domowych”. Zatem zgodnie z sugestią Komisji Europejskiej ubóstwo energetyczne

¹ D. Owczarek, A. Miazga „Ubóstwo energetyczne w Polsce – definicja i charakterystyka społeczne grupy”, Fundacja Instytut na rzecz Ekorozwoju, Warszawa 2015

² www.energypoverty.eu

powstaje wtedy, gdy niskim dochodom gospodarstwa domowego towarzyszą wysokie koszty energii oraz niska efektywność energetyczna mieszkań. Podstawowy problem związany z pomiarem ubóstwa energetycznego polega na tym, że równocześnie trzeba badać bardzo różne kategorie, w tym dochody, potrzeby energetyczne generowane przez wielkość i skład gospodarstwa domowego oraz klasę energetyczną mieszkań.

W związku z brakiem szczegółowych analiz dotyczących problemu ubóstwa energetycznego oraz z brakiem wytycznych do ich wykonywania, przygotowano *Metodykę Analizy Ubóstwa Energetycznego dla Gmin*, która stanowi źródło wiedzy dla samorządów i ułatwia identyfikację osób narażonych na to zjawisko.

Na potrzeby opracowania niniejszej diagnozy przyjęto definicję zaproponowaną w *Metodyce analizy ubóstwa energetycznego dla Gmin*:

Ubóstwo energetyczne występuje wtedy, gdy gospodarstwo domowe nie jest w stanie zapewnić sobie wystarczającego poziomu ciepła, chłodu, oświetlenia i energii do zasilania urządzeń, w wyniku połączenia niskich dochodów, wysokich wydatków energetycznych i niskiej efektywności energetycznej w domu.

Kryteria ubóstwa energetycznego kwalifikujące do programów redukcji ubóstwa energetycznego określa się każdorazowo w programach wprowadzających instrumenty redukcji ubóstwa energetycznego³.

2. Przyczyny problemu ubóstwa energetycznego

Zapewnienie ciepła i energii elektrycznej w miejscu zamieszkania stanowi jedną z podstawowych potrzeb człowieka. Sposoby realizacji tej potrzeby determinowane są przez szereg czynników związanych z jakością zajmowanego budynku, wielkością lokalu, wykorzystywanym źródłem ogrzewania, efektywnością urządzeń AGD, składem gospodarstwa domowego i jego dochodami oraz poziomem wiedzy o zachowaniach energooszczędnych. Z ubóstwem energetycznym mamy do czynienia, gdy gospodarstwo domowe „doświadcza trudności w zaspokojeniu podstawowych potrzeb energetycznych w miejscu zamieszkania za rozsądną cenę”⁴. Zjawisko to przejawia się m.in. odczuwanym brakiem komfortu cieplnego, zaległościami w opłatach za rachunki lub wysokimi wydatkami na energię, w szczególności, gdy obciążają one budżet w stopniu uniemożliwiającym zaspokojenie innych, podstawowych potrzeb.

³ Ustawa Prawo energetyczne z dnia 10 kwietnia 1997 r. (tekst jednolity Dz. U. 2024 poz. 266)

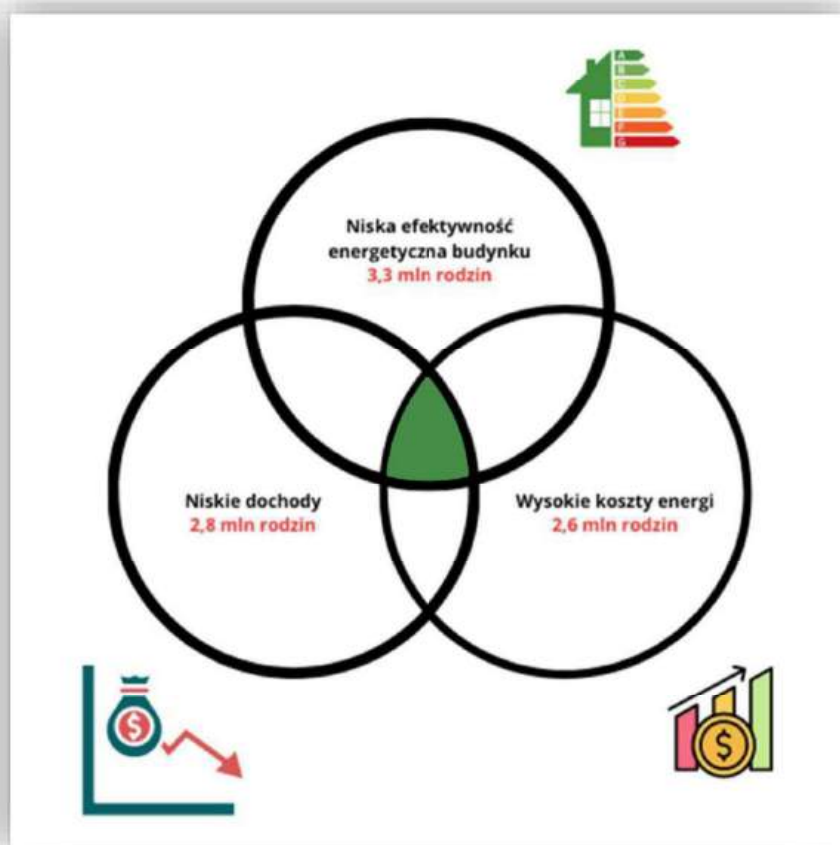
⁴ D. Owczarek, A. Miazga „Ubóstwo energetyczne w Polsce – definicja i charakterystyka społeczna grupy”, Fundacja Instytut na rzecz Ekorozwoju, Warszawa 2015

Zatem najistotniejszymi powodami ubóstwa energetycznego w gospodarstwie domowym są:

1) Niska efektywność energetyczna budynku (przyczyny techniczne) – występują, kiedy miejsce zamieszkania charakteryzuje się niskim poziomem efektywności energetycznej, co sprawia, że utrzymanie optymalnego standardu ciepła wymaga większych wysiłków. Inną przyczyną jest wadliwe działanie instalacji grzewczych, nieadekwatne do ogrzania danego mieszkania. Większe zużycie energii na ogrzanie pociąga za sobą większe wydatki i tym samym uszczuplenie rozporządzalnych zasobów gospodarstwa domowego, które mogą być przeznaczone na inne cele (często również o charakterze wydatków podstawowych). Niska efektywność energetyczna budynków i instalacji może również skutkować niewystarczającym dogrzaniem mieszkania, przez co optymalny standard ciepła nie może być utrzymany. Również nieefektywne energetycznie urządzenia gospodarstwa domowego np.: żarówki, sprzęt RTV i AGD mogą prowadzić do wyraźnego zwiększenia wydatków z budżetu domowego i tym samym zmniejszenia jego dochodu rozporzadzalnego po uiszczeniu opłat energetycznych.

2) Niskie dochody (przyczyny ekonomiczne) – występują w przypadku deprywacji zasobów ekonomicznych, która w konsekwencji może prowadzić do zaległości w opłatach za energię i odcięcie od źródeł energii lub oszczędzania na ogrzewaniu, aby zmniejszyć koszty rachunków za energię. Do tej grupy przyczyn należy zaliczyć również niewłaściwe zarządzanie budżetem domowym, które wpływa na trudności z pokryciem wydatków mieszkaniowych. Można wyobrazić sobie sytuację, w której gospodarstwo domowe funkcjonuje w budynku o optymalnej efektywności energetycznej oraz posiadającym sprawne urządzenia grzewcze i elektryczne, jednak z racji na deprywację materialną nie jest w stanie utrzymać optymalnego standardu ciepła oraz pokryć pozostałych niezbędnych wydatków energetycznych. Ta grupa przyczyn najbardziej zbliża w swojej charakterystyce ubóstwo energetyczne do ubóstwa ekonomicznego.

3) Wysokie wydatki na energię (przyczyny związane z postawami wobec efektywnego wykorzystania energii) – występują, gdy niewłaściwe używanie urządzeń prowadzi do znacznych strat energetycznych i w konsekwencji do zwiększenia wydatków energetycznych ponad poziom, na który może pozwolić sobie gospodarstwo domowe. Grupa tych przyczyn ma wymiar poznawczy, behawioralny i emocjonalny. Przykładem takich działań jest wietrzenie mieszkania przy odkręconych kaloryferach, pozostawianie urządzeń pobierających energię elektryczną bez potrzeby. W tym obszarze głównym moderatorem zachowań jest wiedza o efektywnym wykorzystaniu urządzeń grzewczych i elektrycznych czy też wiedza o inwestycjach w urządzenia o wyższej efektywności energetycznej (żarówki energooszczędne, termoizolacja budynków itd.).

Rysunek 1. Skala ubóstwa energetycznego w Polsce ze względu na jego przyczynę.
Źródło: opracowanie własne na podstawie Badania Budżetów Gospodarstw Domowych (GUS, 2021).

Obecnie obciążenie budżetów domowych kosztami energii wzrasta w wyniku wojny w Ukrainie, niestabilności cen na rynkach energii i embargo na dostawy węgla z Rosji, który w większości był zużywany przez gospodarstwa domowe i małe ciepłownie.

Różnice w obciążeniu budżetów domowych kosztami energii wskazują, że wzrost cen będzie silniej obciążał mniej zamożne rodziny. Co więcej, sytuacja materialna tych gospodarstw utrudni podjęcie inwestycji w termomodernizację i wymianę źródeł ciepła.

3. Grupa osób ubogich energetycznie

Złożoność zjawiska ubóstwa energetycznego sprawia, że problem dotyczy nie tylko osób w trudnej sytuacji materialnej, choć emeryci, renciści i osoby z niskimi dochodami stanowią blisko połowę osób dotkniętych ubóstwem energetycznym w Polsce. Gwałtownie rosnące ceny paliw i energii, użytkowanie energochłonnych urządzeń, duże straty ciepła w budynku lub zły stan zdrowia to przykładowe czynniki, które sprawiają, że problem może dotyczyć także rodzin, które nie są ubogie w zakresie dochodowym. Z całą pewnością wydatki na energię silniej obciążają budżety domowe mniej zamożnych gospodarstw domowych. Najuboższe rodziny w 2020 roku, a więc jeszcze przed gwałtownymi zmianami cen, wydawały miesięcznie na energię średnio około 350 zł, co stanowiło

ponad 1/3 ich dochodów. Dla porównania, wśród najzamożniejszych gospodarstw domowych, wydatki na energię i paliwa wynosiły około 650 zł, ale stanowiły mniej niż 5% ich dochodów⁵.

Opierając się na danych ogólnokrajowych można stwierdzić, że zjawiskiem ubóstwa energetycznego najbardziej zagrożone są:

- osoby starsze i samotne oraz rodziny wielodzietne mieszkające w dużych
- domach, lokatorzy starych, komunalnych kamienic,
- ubodzy mieszkańcy wolnostojących domów.

4. Położenie i podstawowe parametry gminy

Strzegowo to pięknie położona gmina wiejska będąca częścią Niziny Mazowieckiej, w północno – zachodniej części województwa mazowieckiego. Należy do powiatu mławskiego, leżącego w województwie mazowieckim, a sąsiaduje z następującymi gminami: Radzanów, Szreńsk, Wiśniewo, Stupsk, Regimin, Ciechanów, Gliniojeck, Raciąż i Siemiątkowo.

Powierzchnia geodezyjna gminy wynosi 214,42 km² (21 421 ha). W granicach gminy znajdują się 72 miejscowości, w tym 39 sołectw. Jest to typowo gmina rolnicza, w której użytki rolne stanowią 15 201 ha (71% ogólnej powierzchni). Tereny lasów i zadrzewienia zajmują 4913 ha, co stanowi 23% pow. gminy.

5. Ocena problemu ubóstwa energetycznego na terenie Gminy Strzegowo

W „Metodyce analizy ubóstwa energetycznego dla Gmin” przygotowanej przez Krajową Agencję Poszanowania Energii (KAPE) zastosowano dwa podejścia do identyfikacji zjawiska ubóstwa energetycznego w gminie. Pierwsze z nich ma na celu wstępną, ogólną identyfikację problemu. Opiera się na zebranych ogólnych danych, które wskazują liczbę osób potencjalnie narażonych na zjawisko ubóstwa energetycznego. Z tego względu identyfikacja ta obarczona będzie błędem, wskaże jednak ogólny odsetek mieszkańców potencjalnie narażonych na zjawisko ubóstwa energetycznego. Metoda ta pozwala na szybkie zebranie danych i oparta jest na danych zbiorowych, bez wskazania konkretnych osób narażonych na problem ubóstwa energetycznego. Drugie podejście opiera się na pogłębionych wywiadach.

W niniejszym opracowaniu wykorzystano metodę pierwszą tj. oszacowano problem opierając się na zebranych ogólnych danych (danych statystycznych) oraz danych zebranych instytucjach publicznych, tj. UG, GOPS oraz Zakład Komunalny.

⁵ Badanie Budżetów Gospodarstw domowych (GUS, 2021).

⁶ Źródło: Raport o stanie Gminy Strzegowo za rok 2023

Wyróżnia się dwie grupy czynników warunkujących ubóstwo energetyczne:

- pierwszą grupę stanowią cechy społeczno-demograficzne populacji, determinujące poziom dochodów oraz ryzyko ubóstwa,
- drugą stanowią elementy charakterystyki budynków, które wpływają na efektywność energetyczną (wiek budynku, powierzchnia mieszkania na jedną osobę i rodzaj źródła ogrzewania).

W celu dotarcia do grupy osób narażonych na zjawisko ubóstwa energetycznego podjęto współpracę z różnymi instytucjami, jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami typu NGO, fundacjami i osobami mogącymi posiadać wiedzę w zakresie osób ubogich energetycznie na analizowanym terenie.

Poniższa tabela przedstawia rodzaj danych, o które wnioskowano w celu pozyskania informacji do stworzenia diagnozy.

Tabela 1. Liczba instytucji, do których wnioskowano o udostępnienie danych

Instytucja	Rodzaj danych
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	• liczba gospodarstw domowych pobierających zasiłki, dodatki energetyczne i dodatki mieszkaniowe, • liczba gospodarstw domowych pobierających świadczenia dla niepełnosprawnych lub rodzinne, • lista osób potrzebujących
Urząd Gminy w Strzegowie	• deklaracje dotyczące gospodarowania odpadami (liczba osób w gospodarstwie, liczba gospodarstw domowych zalegających w opłatach), • liczba gospodarstw domowych zadłużonych w podatku od nieruchomości
Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie	• liczba gospodarstw domowych zakwalifikowanych do Programu Czyste Powietrze
Główny Urząd Statystyczny	• dane dotyczące skali ubóstwa na terenie powiatu mławskiego, Gminy
CEEB	• rodzaj źródła ciepła

Źródło: opracowanie własne.

Można stwierdzić, że najbardziej istotnym punktem analizy było pozyskanie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej, gdyż jest on instytucją publiczną, która udziela wsparcia osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej, a zatem tym, które z całą pewnością mają również problemy z zapewnieniem sobie odpowiednich warunków komfortu cieplnego.

5.1. Cechy społeczno-demograficzne

Podstawowym celem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Strzegowie jest niesienie różnorodnych form pomocy tym osobom, które z różnych przyczyn są niezdolne do rozwiązywania swych życiowych problemów, szczególnie ludziom starszym, niepełnosprawnym, chorym, samotnym, bezrobotnym, rodzinom pozbawionym środków do życia, ubogim i bezradnym.

Wśród zadań ośrodka pomocy społecznej jest zapobieganie sytuacjom kryzysowym przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem poprzez udzielanie pomocy: finansowej, rzeczowej, usługowej, poradnictwa, pracy socjalnej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przede wszystkim realizuje cele i zadania określone w przepisach ustawy o pomocy społecznej oraz przepisach wydanych na jej podstawie, w szczególności podejmuje działania zmierzające do zaspakajania niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin, oraz w miarę możliwości do życiowego ich usamodzielnienia, a także integracji tych osób i rodzin ze środowiskiem.

Podobnie jak w latach ubiegłych istotnym problemem rodzin korzystających ze wsparcia, a który ma wpływ na prawidłowe funkcjonowanie, jest ubóstwo, wysokie bezrobocie oraz długotrwała lub ciężka choroba i niepełnosprawność.

Poniżej w tabeli przedstawiono powody przyznania pomocy społecznej przez GOPS w Strzegowie.

Tabela 2. Powody przyznania pomocy społecznej przez GOPS w 2023 roku.

Lp.	Powody przyznania pomocy	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach
1.	Ubóstwo	41	55
2.	Bezrobocie	22	86
3.	Długotrwała lub ciężka choroba	17	49
4.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	15	112
5.	Niepełnosprawność	16	46
6.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gosp. domowego	2	7
7.	Bezdomność	5	5
8.	Alkoholizm	3	7
Suma:		121	367

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzegowie

Powody przyznawania pomocy społecznej w 2023 roku to m.in. ubóstwo, bezrobocie czy długotrwała lub ciężka choroba. Należy zaznaczyć, że rodzina może korzystać z pomocy z powodu różnych przesłanek jednocześnie. Wszystkie te powody powiązane są z osobami, które mogą

być szczególnie narażone na zjawisko ubóstwa energetycznego – łącznie stanowią ok. 50% wszystkich rodzin, które otrzymują wsparcie.

Dane na temat rodzinnych świadczeń realizowanych przez GOPS w 2023 roku przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 3. Świadczenia wsparcia materialnego udzielone przez GOPS w 2023 r.

Świadczenie	Liczba osób	Liczba osób w rodzinach	Liczba świadczeń
Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	0	0
Zasiłki stałe	23	25	229
Zasiłki okresowe	20	30	92
Posiłek	128	291	16041
Schronienie	5	5	34
Usługi opiekuńcze	12	15	3103
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	1	1	1
Zasiłki celowe w naturze, w tym zasiłki specjalne celowe	74	246	132

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzegowie.

Jak wynika z powyższych danych, na terenie Gminy Strzegowo realizowane są świadczenia, które wspierają rodziny egzystujące na jej terenie. Dzięki przyznanym świadczeniom, a także możliwości podejmowania prac socjalnych, liczba osób zagrożonych ubóstwem energetycznym może maleć. Biorąc pod uwagę aspekt zapotrzebowania energetycznego, Gmina Strzegowo podejmowała działania, które miały na celu wsparcie osób wykorzystujących poszczególne nośniki energii do codziennego funkcjonowania. W 2023 roku realizowano wypłatę dodatku węglowego.

Do najważniejszych wskaźników sygnalizujących ryzyko wystąpienia zjawiska ubóstwa energetycznego na terenie gminy zaliczyć należy liczbę gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej według kryterium dochodowego. Liczba gospodarstw domowych poniżej kryterium dochodowego stanowi tu 103, natomiast powyżej tego kryterium 18. Łączna liczba gospodarstw korzystających z tego świadczenia wynosi zatem 121. Szczegółowe informacje na temat parametrów z zakresu pomocy społecznej określono w załączniku nr 1 do niniejszej analizy.

Posiłek w szkole i w domu

Program „Posiłek w szkole i w domu” ma na celu poprawę poziomu życia osób i rodzin o niskich dochodach, poprawę stanu zdrowia dzieci i młodzieży poprzez ograniczenie zjawiska niedożywienia oraz kształtowanie właściwych nawyków żywieniowych. Ogółem w Gminie Strzegowo objęto pomocą w formie gorącego posiłku 128 osób (dzieci i młodzież), o wartości 101 567 zł oraz 65 osobom i rodzinom udzielono pomocy w formie zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności o łącznej wartości 49 900,00 zł. Dożywianie prowadzone było łącznie w 4 placówkach na terenie gminy Strzegowo, w trzech szkołach i jednym przedszkolu.

Świadczenia rodzinne i świadczenia z funduszu alimentacyjnego

GOPS w Strzegowie poniósł też wydatki na wypłatę świadczeń rodzinnych i świadczenia z funduszu alimentacyjnego (w 2023 roku wyniosły 3 643 844,90 zł, liczba wypłaconych świadczeń 10 228).

Zadłużenia

Na dzień 31.12.2023 roku, liczba zadłużonych w Gminie Strzegowo na kwotę powyżej 1000 zł wynosiła:

- liczba gospodarstw domowych zadłużonych za zaległy podatek: 53,
- liczba gospodarstw domowych zadłużonych za gospodarowanie odpadami: 91,
- liczba gospodarstw domowych zadłużonych za korzystanie z wodociągów: 47,

Ponadto, liczba gospodarstw, które zadłużone są na kwotę poniżej 1000 zł wynosi:

- za korzystanie z wodociągów: 241,
- za zaległy podatek: 201
- za gospodarowanie odpadami: 158

5.2. Charakterystyka budynków, wpływająca na efektywność energetyczną

Kolejnym istotnym elementem diagnozy jest pozyskanie informacji na temat źródeł grzewczych stosowanych w mieszkaniach. Wiadomo, że nowsze źródła ogrzewania są bardziej ekologiczne, posiadają wyższą sprawność i zapewniają lepsze warunki cieplne w okresie zimowym, co przyczynia się nie tylko do poprawy komfortu cieplnego, ale także nie wpływa negatywnie na stan zdrowia.

Do 30 czerwca 2022 r. każdy właściciel domu lub zarządca budynku na terenie kraju był zobligowany do wypełnienia deklaracji CEEB. Dzięki przekazanym danym możliwym jest określenie źródeł ciepła oraz ciepłej wody użytkowej w budynkach na terenie Gminy Strzegowo.

Tabela 4. Źródła ciepła na paliwa stałe na terenie Gminy

Miejscowość	Rodzaj źródła ciepła					Suma
	Ekoprojekt	Poniżej 3 klasy lub brak informacji*	Klasa 3	Klasa 4	Klasa 5	
Adamowo	-	12	-	2	-	14
Aleksandrowo	-	1	-	1	7	9
Augustowo	-	11	-	1	1	13
Baranek	-	1	-	-	-	1
Breginie	1	27	2	2	6	38
Budy Budzkie	-	3	-	-	-	3
Budy Giżyńskie	-	9	-	1	2	12
Budy Kowalewckie	-	3	-	-	-	3
Budy Mdzewskie	1	11	-	-	-	12
Budy Polskie	-	2	-	-	1	3
Budy Strzegowskie	1	6	2	-	-	9
Budy Sułkowskie	-	17	-	1	3	20
Budy Wolińskie	-	3	1	-	-	4
Budy-Zofijki	-	3	1	-	-	4
Chądziny-Krusze	-	17	-	-	4	21
Chądziny-Kuski	-	16	2	-	1	19
Czarnocin	1	44	6	3	3	57
Czarnocinek	1	17	3	2	5	28
Dalnia	-	17	3	1	1	22
Dąbrowa	1	88	5	2	16	112
Drogiszka	3	37	6	3	10	59
Gatka	-	1	-	-	-	1
Gielczyn	1	14	2	-	3	20
Gielczynek	-	14	-	-	2	16
Giżyn	4	22	1	1	1	29
Giżynek	-	26	1	-	8	35
Grabienice Małe	-	8	1	-	-	9
Grabienice Wielkie	-	6	3	-	1	10
Huta Emila	-	1	1	-	-	2
Ignacewo	3	7	-	-	-	10
Józefowo	1	17	1	3	-	22
Konotopa	-	6	2	-	-	8
Kontrewers	-	6	1	-	-	7
Kowalewko	7	61	6	1	10	85
Kuskowo-Bzury	-	3	-	-	1	4
Kuskowo-Glinki	-	13	2	1	1	17
Kuskowo-Kmiecie	1	11	1	-	3	16
Leszczyna	-	2	1	-	-	3
Łebki	1	17	1	-	4	23
Marianowo	-	2	-	-	-	2

C.D. Tabeli 4. Źródła ciepła na paliwa stałe na terenie Gminy

Miejscowość	Rodzaj źródła ciepła					Suma
	Ekoprojekt*	Poniżej 3 klasy lub brak informacji*	Klasa 3	Klasa 4	Klasa 5	
Marysinek	-	9	1	1	3	14
Mączewo	-	8	-	-	6	14
Mdzewko	1	34	1	2	5	43
Mdzewo	1	58	1	3	4	67
Niedzbórz	2	84	7	7	24	124
Nowa Maryśka	-	5	-	-	-	5
Nowiny Giżyńskie	3	-	-	-	-	3
Nowopole	-	6	-	-	-	6
Parówki	-	3	-	-	2	5
Pokrytki	3	33	6	2	3	48
Prusocin	-	15	-	3	-	18
Radzimowice	1	17	1	2	2	23
Rudowo	-	13	1	2	2	18
Rydzyn Szlachecki	-	40	3	3	9	55
Rydzyn Włosciański	-	13	3	-	5	21
Smętne	-	7	-	-	1	8
Stara Maryśka	-	9	-	-	1	10
Staroguby	1	24	2	1	3	31
Strzegowo	35	422	47	42	107	653
Sujki	-	1	-	-	-	1
Sułkowo Borowe	-	30	4	1	2	37
Sułkowo Polne	2	37	3	-	8	50
Syberia	5	20	-	1	3	28
Szymańczyki	-	2	-	-	-	2
Topolewszczyzna	-	3	-	-	-	3
Tuchowo	-	2	-	-	1	3
Unierzyż	3	41	1	2	16	63
Unikowo	1	39	3	1	4	48
Wola Kanigowska	2	31	1	1	2	37
Wygoda	-	1			1	2
Zabiele	-	10	-	-	2	12
Zalesie	-	2	-	-	-	2

* w tym: piecokuchnie, kuchnie węglowe, trzony kuchenne, kominki, kozy, piece i kuchnie kaflowe itp.

Źródło: Urząd Gminy w Strzegowie.

Tabela 5. Podział źródeł ciepła na terenie Gminy Strzegowo ze względu na rodzaj zasilania.

	Rodzaj źródła ciepła	Liczba
Liczba złożonych deklaracji do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków źródeł ciepła z podziałem na jego rodzaj	Kotły na paliwo stałe	1704
	Inne źródła ciepła na paliwo stałe (np.: kominki, piecokuchnie, trzony kuchenne, etc.)	455
	Kotły na olej opałowy	25
	Kotły gazowe	486
	Pompy ciepła	57
	Kolektory słoneczne	41
	Ogrzewanie elektryczne	159
	Suma:	

Źródło: opracowanie własne na podstawie CEEB dla gminy Strzegowo (stan na dzień 07-06-2024 r.)

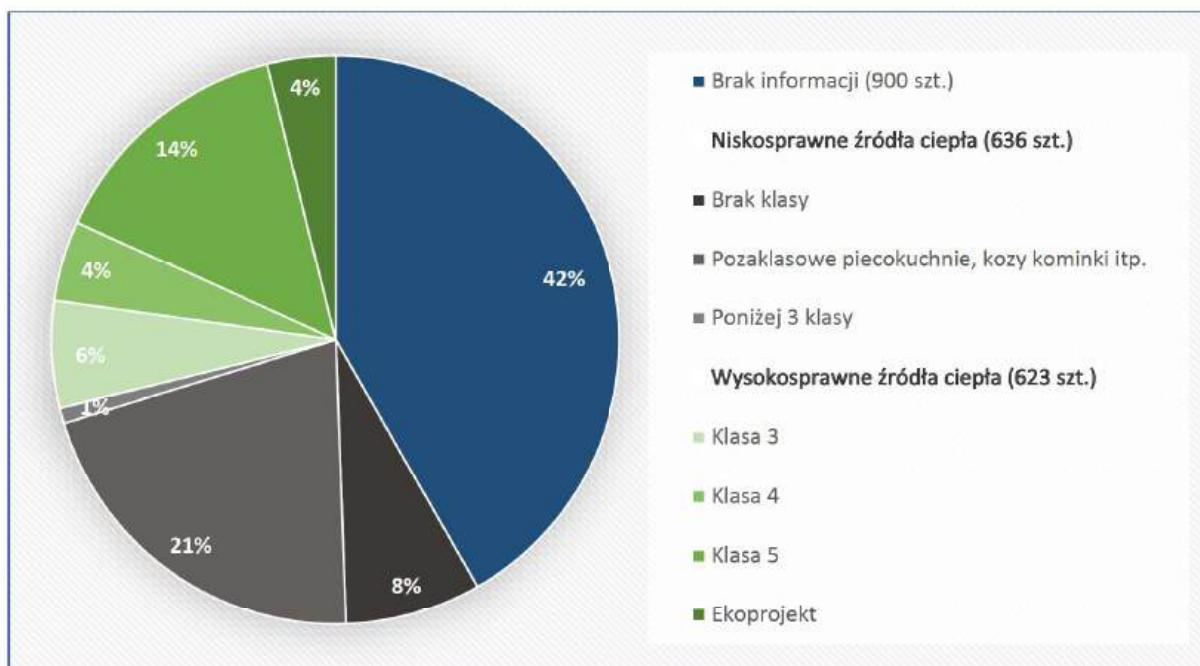
Jak wynika z powyższych tabel, na terenie Gminy Strzegowo funkcjonuje 2159 szt. źródeł ciepła zasilanych paliwami stałymi (w tym 1704 kotłów C.O. i 455 innych źródeł takich jak piecokuchnie, kominki itp.). Urządzenia te stanowią źródło ciepła dla ok. 72,5% gospodarstw domowych. Pozostałe 27,5% stanowią źródła bardziej przyjazne środowisku tj. kotły olejowe, gazowe oraz pompy ciepła, kolektory słoneczne i ogrzewanie elektryczne. Należy zaznaczyć, iż samych źródeł ciepła jest często więcej niż budynków mieszkalnych i usługowych, co wynika z faktu, iż w jednym budynku może być więcej urządzeń grzewczych. W celu podsumowania ilości źródeł ciepła, które spełniają dopuszczalne normy i posiadają minimum 3 klasę jakości, w poniższej tabeli zawarto zestawienie rodzajów i klas źródeł na paliwo stałe, w podziale na kotły nisko- i wysoko- sprawne.

Tabela 6. Podział urządzeń grzewczych na paliwo stałe na terenie Gminy Strzegowo na klasy urządzenia.

	Klasa kotła	Liczba
Liczba złożonych deklaracji do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków kotłów na paliwo stałe z podziałem na klasę źródła ciepła	Brak informacji	900
	Brak klasy	167
	Pozaklasowe piecokuchnie, kozy kominki itp.	450
	Poniżej 3 klasy	19
	Klasa 3	131
	Klasa 4	99
	Klasa 5	309
	Ekoprojekt	84
	Suma:	2159

Źródło: opracowanie własne na podstawie CEEB dla gminy Strzegowo (stan na dzień 07-06-2024 r.)

Rysunek 2. Podział urządzeń grzewczych na paliwo stałe występujących na terenie Gminy Strzegowo na nisko- i wysokosprawne.

Źródło: opracowanie własne.

Jak wynika z powyższego podsumowania, niskosprawne kotły na paliwo stałe stanowią nieco ponad 29% wszystkich zinwentaryzowanych kotłów na paliwo stałe, oprócz tego, dla prawie 41,7% kotłów nie uzyskano informacji na temat ich emisyjności. Fakt liczego występowania kotłów niskosprawnych, przyczyniać się będzie do wzrostu ilości paliwa niezbędnego do zapewnienia komfortu cieplnego, co przekładać się będzie na wyższe koszty ogrzewania, co w efekcie potęgować będzie problem ubóstwa energetycznego. W związku z powyższym należy prowadzić dalsze działania mające na celu wymianę niskosprawnych źródeł grzewczych.

Należy pamiętać, iż zgodnie z mazowiecką uchwałą antysmogową (Uchwała nr 204/23 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 21 listopada 2023 r.):

- od 1 stycznia 2023 r. nie wolno używać kotłów na węgiel lub drewno niespełniających wymogów dla klas 3, 4 lub 5 według normy PN-EN 303-5:2012,
- od 1 stycznia 2028 r. nie wolno używać kotłów na węgiel lub drewno klasy 3 lub 4 według normy PN-EN 303-5:2012,
- użytkownicy kotłów klasy 5 wg normy PN-EN 303-5:2012 będą mogli z nich korzystać do końca ich żywotności,
- posiadacze kominków musieli wymienić je do końca 2022 roku na takie, które spełniają wymogi ekoprojektu, lub wyposażyć je w urządzenie ograniczające emisję pyłu do wartości określonych w ekoprojekcie.

Kolejnym aspektem wymagającym analizy był stan techniczny budynków na terenie omawianej gminy. W celu weryfikacji stanu technicznego budynków znajdujących się na terenie Gminy Strzegowo dokonano ich analizy pod względem roku budowy. Okres budowy powiązany jest ściśle z wykorzystywaną technologią budowlaną, a także normami budowlanymi, co przekłada się bezpośrednio na klasę efektywności rozpatrywanych budynków. Liczbę nieruchomości w podziale na poszczególne okresy budowy przedstawiono poniżej.

Tabela 7. Liczba budynków mieszkalnych wg roku budowy.

Lp.	Rok budowy	Liczba budynków
1	Przed 1900	22
2	1901-1945	101
3	1946-1970	772
4	1971-1978	283
5	1979-1990	399
6	1991-2002	309
7	2003-2011	149
8	2012-2016	95
9	2017-2021+	93

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS (2021).

Jak wynika z powyższych danych, przeważająca część budynków, bo aż 1886 (84,8%) powstało przed rokiem 2002. Około 895 (40,3%) budynki powstały przed rokiem 1970. Przekłada się to na niezadowalający stan techniczny i termiczny budynków, co generować może konieczności prowadzenia na ich obszarze gruntownych prac termomodernizacyjnych. Można zatem założyć, iż poprawa ich klasy energetycznej może zostać zrealizowana poprzez np. docieplenie wybranych przegród zewnętrznych lub wymianę stolarki okiennej i drzwiowej.

W celu określenia skali ubóstwa energetycznego w następnych rozdziałach skorelowano informacje dotyczące cech społeczno-gospodarczych ze stanem i efektywnością energetyczną obiektów budowlanych.

6. Oszacowanie liczby gospodarstw domowych potencjalnie zagrożonych zjawiskiem ubóstwa energetycznego

Liczba gospodarstw domowych ubogich energetycznie (%) w porównaniu do ogółu

Na podstawie złożonych deklaracji dotyczących opłat za gospodarkę odpadami, danych GUS i TERYT, przyjmuje się, że na dzień 31.12.2023 r. na terenie Gminy Strzegowo znajduje się 2223 gospodarstw domowych, gdzie zamieszkuje aktualnie 7506 mieszkańców.

Zgodnie z definicją przyjętą w metodyce za osoby ubogie energetycznie przyjęto takie, które jednocześnie:

- posiadają niskie dochody,
- ponoszą wysokie wydatki energetyczne (wysokość wydatków na ogrzewanie i energię elektryczną przekracza 10% dochodu),
- zamieszkują budynki o niskiej efektywności energetycznej.

Opierając się na pozyskanych danych liczbowych, których źródło oraz wartości zaprezentowano w poprzedniej części diagnozy, udało się stworzyć wstępną listę adresów gospodarstw potencjalnie narażonych na zjawisko ubóstwa energetycznego w największym stopniu. Lista ta obejmuje **173 adresy** (co stanowi około **7,8%** ich ogółu), które zostały wytypowane jako wypadkowa:

- wskaźnika zadłużenia gospodarstw (zaległości za: podatki, odbiór odpadów i dostarczenie wody),
- jakości termoizolacyjnej budynku (oszacowanego na podstawie roku budowy oraz danych o przeprowadzonych termomodernizacjach – dane z ewidencji własnej gminy)
- wskaźnika zamożności tych gospodarstw oszacowanego na podstawie danych o pomocy udzielanej w GOPS Strzegowo.

W aktualnej sytuacji gospodarczej, gdzie obserwujemy bardzo duży wzrost cen energii. Poziom ubóstwa energetycznego na terenie całego kraju, jak również w Gminie Strzegowo w najbliższym czasie na pewno wzrośnie.

Ogrzewanie w gospodarstwach domowych zagrożonych ubóstwem energetycznym

Źródłem ciepła stosowanym przez gospodarstwa ubogie energetycznie są głównie kotły na paliwo stałe, pozaklasowe, w których spalane jest przede wszystkim drewno i węgiel kamienny.

7. Rola gminy w zapobieganiu powstawania problemu ubóstwa energetycznego

Nadrzędnym działaniem mającym na celu pomoc narażonym na ubóstwo energetyczne powinien być system dopłat umożliwiający przeprowadzenie prac termomodernizacyjnych budynków mieszkalnych znajdujących się w złym stanie technicznym, a także na wymianę starych, nieefektywnych systemów i instalacji grzewczych oraz urządzeń elektrycznych. Bardzo ważnym działaniem jest także doradztwo w kwestii prawidłowych zachowań sprzyjających efektywnemu wykorzystaniu energii. Działania termomodernizacyjne często wymagają dużych nakładów finansowych i zazwyczaj cechuje je również długi okres zwrotu. W wielu przypadkach właściciele budynków nie dysponują określonymi środkami finansowymi na przeprowadzenie prac termomodernizacyjnych, a wiele osób wynajmujących mieszkania, nie planuje działań modernizacyjnych, z uwagi na to, iż owe działania remontowe w okresie najmu nie „zwrócą się”. Warto również tutaj podkreślić, że dla mniejszych ulepszeń termomodernizacyjnych np. docieplenia tylko ścian zewnętrznych koszty robót (w tym wybór wykonawcy) są bardzo wysokie. W tym aspekcie pomocne okazałoby się długoterminowe, łatwe w uzyskaniu i niskoprocentowe kredytowanie prac termomodernizacyjnych.

Wdrożenie proponowanych instrumentów wymaga od gminy inicjatywy. Niezbędne jest pozyskanie dodatkowej informacji o warunkach mieszkaniowych w celu zidentyfikowania gospodarstw, które potrzebują wsparcia, wypracowanie formy pomocy dla tych gospodarstw, stworzenie w gminie kompetencji technicznych niezbędnych do doradztwa energetycznego i na końcu monitorowanie efektów programu.

Gmina Strzegowo realizuje rządowy program „Czyste Powietrze”. Głównym jego celem jest zmniejszenie emisji pyłów i innych zanieczyszczeń wprowadzanych do atmosfery przez domy jednorodzinne. Program daje możliwość uzyskania wsparcia finansowego przez właścicieli domów jednorodzinnych na ocieplenie budynków, wymianę okien czy na wymianę starego kotła grzewczego. Program zachęca mieszkańców do działań ograniczających emisję szkodliwych dla zdrowia i środowiska zanieczyszczeń powietrza. Działania te nie tylko pomogą chronić środowisko, ale dodatkowo zwiększają domowy budżet, dzięki oszczędnościom finansowym. Narzędziem w osiągnięciu celu jest dofinansowanie przedsięwzięć realizowanych przez beneficjentów uprawnionych do podstawowego, podwyższonego i najwyższego poziomu dofinansowania.

Od momentu przystąpienia gminy do Programu Priorytetowego Czyste Powietrze, czyli 31.05.2021r. w urzędzie gminy działa punkt konsultacyjno-informacyjny. W ramach działalności punktu można uzyskać pomoc w zakresie przygotowania i złożenia wniosku o dofinansowanie, zarówno w wersji papierowej jak i elektronicznej, a także zasięgnąć wszelkich porad od wyszkolonych pracowników. Samorząd gminy organizuje spotkania informacyjne dla zainteresowanych skorzystaniem z dofinansowania podczas, których omawiane są zasady programu i jego aktualizację. Dodatkowo pracownicy urzędu odwiedzają mieszkańców gminy osobiście by móc pozyskać dane o potencjalnych beneficjentach dofinansowania tj. ocenić obecne źródło ciepła i potrzebę ich wymiany, dokonać wstępnych analiz stanu budynku pod kątem termomodernizacji, a także przekazać informację dotyczące Programu „Czyste Powietrze”.

Dane w zakresie realizacji Programu Priorytetowego "Czyste Powietrze" w okresie od dnia 01.01.2021 r. do dnia 31.12.2023 r. w Gminie Strzegowo:

- liczba złożonych wniosków: **378**
- kwota wypłaconych dotacji dla przedsiębiorstw z terenu Gminy Strzegowo:
- **ponad 6 700 000 zł.**

Poza prowadzeniem punktu konsultacyjnego Gmina Strzegowo nie dysponuje żadnymi dodatkami mającymi na celu przeciwdziałanie ubóstwu energetycznemu tj. dodatki osłonowe, ulgi termomodernizacyjne, dotacje do wymiany źródeł ciepła.

Działania gminy mające na celu ograniczenie ubóstwa energetycznego mogą być uwzględnione w Gminnym Programie Rewitalizacji, a także w Programie Gospodarki Niskoemisyjnej.

8. Identyfikacja potrzeb inwestycyjnych w zakresie wymiany źródeł ciepła i termomodernizacji w budynkach, które zamieszkują gospodarstwa zagrożone ubóstwem energetycznym

W celu oszacowania kosztów niezbędnych przedsięwzięć niskoemisyjnych kierowano się wskaźnikami określonymi w „Metodyce analizy ubóstwa energetycznego dla gmin”:

Tabela 8. Wskaźniki umożliwiające oszacowanie kosztów inwestycji.

Lp.	Inwestycje	Wskaźnik kosztowy zł/m ²	Wskaźnik kosztowy zł/m ² p.u.
1	wymiana okna (standard nie mniejszy niż $U = 0,9 \text{ W/m}^2/\text{K}$)	945 – 1 330	–
2	docieplenie dachu wełną mineralną (materiał + robocizna)	85 – 95	–
3	docieplenie ścian wełną mineralną (materiał + robocizna)	207 – 245	–
4	docieplenie ścian styropianem (materiał + robocizna)	173 – 200	–
5	wymiana źródła ciepła na pompę ciepła z robocizną (90 W/m ² p.u.)	–	190 – 466
6	wymiana źródła ciepła na pompę ciepła z robocizną (150 W/m ² p.u.)	–	317 – 777
7	kocioł gazowy z robocizną (90 W/m ² p.u.)	–	52 – 107
8	kocioł gazowy z robocizną (150 W/m ² p.u.)	–	86 – 178

Źródło: Metodyka analizy ubóstwa energetycznego dla gmin, KAPE.

Wykorzystując wskaźniki z powyższej tabeli oszacowano wysokość kosztów koniecznych do poniesienia w celu poprawy sytuacji osób potencjalnie dotkniętych zjawiskiem ubóstwa energetycznego. Wysokość kosztów zestawiona została w poniższej tabeli.

Tabela 9. Oszacowanie kosztów inwestycji niskoemisyjnych.

Lp.	Inwestycje	Wskaźnik kosztowy zł/m ²	Ilość m ²	Maksymalny koszt inwestycji [zł]	Wskaźnik kosztowy zł/m ² p.u.	Ilość [szt.]	Maksymalny koszt inwestycji [zł]
1	wymiana okna (standard nie mniejszy niż $U \approx 0,9$ w/m ² /K)	945 – 1 330	3 460	4 601 800	–	–	–
2	docieplenie dachu wełną mineralną (materiał + robocizna)	85 – 95	24 220	2 300 900	–	–	–
3	docieplenie ścian wełną mineralną (materiał + robocizna)	207 – 245	36 330	8 950 850	–	–	–
4	docieplenie ścian styropianem (materiał + robocizna)	173 – 200	36 330	7 266 000	–	–	–
5	wymiana źródła ciepła na pompę ciepła z robocizną (90 W/m ² p.u.)	–	–	–	190 – 466	(173*110m ²)	8 867 980
6	wymiana źródła ciepła na pompę ciepła z robocizną (150 W/m ² p.u.)	–	–	–	317 – 777	(173*110m ²)	14 786 310
7	kocioł gazowy z robocizną (90 W/m ² p.u.)	–	–	–	52 – 107	(173*110m ²)	2 036 210
8	kocioł gazowy z robocizną (150 W/m ² p.u.)	–	–	–	86 – 178	(173*110m ²)	3 387 340
Do kalkulacji przyjęto następujące wartości: powierzchnia użytkowa – 110 m ² , powierzchnia okien: 20 m ² , powierzchnia dachu: 140 m ² , powierzchnia ścian zew.: 210 m ²							

Źródło: opracowanie własne na podstawie Metodyki analizy ubóstwa energetycznego dla gmin, KAPE.

Powyższa tabela określa maksymalne koszty jakie będą musieli ponieść mieszkańcy Gminy Strzegowo w celu podjęcia działań termomodernizacyjnych.

9. Podsumowanie

Przedmiotowa analiza stanowi punkt wyjścia oraz podstawę do podejmowania działań zmierzających do redukcji skali ubóstwa energetycznego i poprawy jakości życia mieszkańców Gminy Strzegowo.

Ubóstwo energetyczne jest ściśle związane z niską emisją i smogiem. Rodziny mieszkające w domach o niskim standardzie energetycznym potrzebują dużo taniej energii. Tania energia oznacza spalanie paliw niskiej jakości w piecach, które nie spełniają norm, co generuje zanieczyszczenie, obniża jakość życia i je skraca – wszystkim, którzy mieszkają w danym gospodarstwie domowym, ale także w sąsiedztwie. Zwalczanie ubóstwa energetycznego nie jest zatem problemem osób ubogich, ale leży w interesie wszystkich grup społecznych.

Aby oszacować skalę ubóstwa energetycznego na terenie Gminy Strzegowo zgodnie z definicją zawartą w metodyce, przyjęto następujące kryteria:

- niskie dochody gospodarstwa domowego,
- wysokie wydatki energetyczne,
- niska efektywność energetyczna budynku.

W wyniku przeprowadzonej diagnozy stwierdzono, że na obszarze Gminy Strzegowo jest 7,8% gospodarstw domowych potencjalnie narażonych na ubóstwo energetyczne.

Do działań, które pomogą ograniczyć ubóstwo energetyczne na terenie Gminy Strzegowo należy zaliczyć system dopłat, umożliwiający przeprowadzenie prac termomodernizacyjnych budynków mieszkalnych znajdujących się w złym stanie technicznym, a także na wymianę starych, nieefektywnych systemów i instalacji grzewczych oraz urządzeń elektrycznych, a także doradztwo w kwestii prawidłowych zachowań sprzyjających efektywnemu wykorzystaniu energii.

Gmina Strzegowo przeciwdziała ubóstwu energetycznemu poprzez zarówno pomoc finansową realizowaną ze środków własnych i zewnętrznych, jak również niefinansową, która skupia się głównie na edukowaniu mieszkańców w zakresie możliwości uzyskania dofinansowań do wymiany źródeł ogrzewania na ekologiczne czy możliwości uzyskania dofinansowania do termomodernizacji budynku. Gmina regularnie organizuje spotkania informacyjne i konsultacje w ramach rządowego Programu Priorytetowego Czyste Powietrze.

Duży udział dotacji na termomodernizację i wymianę źródła ciepła na bardziej ekologiczne powinien przyczynić się do trwałej poprawy jakości życia ubogich energetycznie rodzin i

społeczności lokalnej. Tak wszechstronna pomoc jest jednak bardzo kosztowna i wobec skromnego budżetu programu obejmie jedynie niewielką część gospodarstw ubogich energetycznie. Działania termomodernizacyjne często wymagają dużych nakładów finansowych i zazwyczaj cechuje je również długi okres zwrotu. W wielu przypadkach właściciele budynków nie dysponują określonymi środkami finansowymi na przeprowadzenie prac termomodernizacyjnych, a wiele osób wynajmujących mieszkania, nie planuje działań modernizacyjnych, z uwagi na to, że rzeczony działania remontowe w okresie najmu nie „zwrócą się”. Warto również tutaj podkreślić, że dla mniejszych ulepszeń termomodernizacyjnych np. docieplenia tylko ścian zewnętrznych, koszty robót (wybór wykonawcy) są bardzo wysokie. W tym aspekcie pomocne okazałoby się długoterminowe, łatwe w uzyskaniu i niskoprocentowe kredytowanie prac termomodernizacyjnych.

Dominującą grupą ubogich energetycznie są gospodarstwa prowadzone przez osoby w wieku poprodukcyjnym. O ile wysokość dochodów emerytów jest w dużej mierze od nich niezależna, o tyle można zakładać, że większa mobilność mogłaby się przyczynić do lepszego dopasowania wielkości lokalu do jedno- czy dwuosobowych gospodarstw domowych. Nie jest to łatwe, gdyż istnieją także czynniki kulturowe. W przypadku tej grupy jedynym sensownym wsparciem wydaje się pomoc społeczna oraz zwiększenie świadczeń emerytalnych.

Niezwykle ważnym wynikiem przedstawionym w raporcie jest struktura paliw wykorzystywanych przez gospodarstwa ubogie energetycznie. Najczęściej są to paliwa wysokoemisyjne, tj. węgiel oraz drewno kawałkowe, dlatego Gmina Strzegowo szczególnie skupić się musi na zmianie paliw na emitujące mniej zanieczyszczeń i bardziej ekologiczne. Skala ubóstwa materialnego, jak również niski standard energetyczny budynków mieszkalnych gospodarstw ubogich energetycznie powoduje, że ryzykowne jest forsowanie wymiany istniejących źródeł na drogie w zakupie pompy ciepła, które w przypadku gorzej docieplonych domów mogą być też drogie w użytkowaniu, tak więc należy promować znacznie tańsze ekologiczne kotły na pellet, ogrzewanie elektryczne z zasobnikiem ciepłej wody (zużywające energię w taniej taryfie) i kolektory słoneczne.

Ważną rolę w zapobieganiu ubóstwu energetycznemu odgrywa również kwestia świadomości społecznej w zakresie ochrony środowiska, ochrony powietrza i oszczędności energii, które dla wielu są zagadnieniami bliżej nieznanymi. Konieczna jest intensywna edukacja ekologiczna obywateli w zakresie wyżej wymienionych kwestii, uświadomienie społeczności

korzyści wynikających z zakresu działań termomodernizacyjnych, energooszczędnych i ekologicznych, a także wskazanie możliwych instrumentów finansowania.

Podsumowując, do działań, które pomogą ograniczyć ubóstwo energetyczne na terenie Gminy Strzegowo zaliczyć więc można:

- zachętę mieszkańców do czynnego udziału w programie „Czyste Powietrze” oraz wsparcie w procesie składania wniosków,
- termomodernizację budynków komunalnych
- stosowanie energooszczędnych źródeł światła na poziomie użytkownika domowego, likwidację bądź ograniczenie użytkowania energochłonnych urządzeń,
- racjonalne użytkowanie urządzeń elektrycznych będące efektem właściwej edukacji społeczeństwa

Załącznik nr 1 – Wskaźniki dotyczące pomocy społecznej na terenie Gminy Strzegowo.

Parametr	Opis	Jednostka miary	2023
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej	osoba	472
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego	Ogółem	gosp.	121
	Poniżej kryterium dochodowego	gosp.	103
	Powyżej kryterium dochodowego	gosp.	18
Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego	Ogółem	osoba	372
	Poniżej kryterium dochodowego	osoba	121
	Powyżej kryterium dochodowego	osoba	74
Korzystający ze świadczeń rodzinnych – ogółem	Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	-	207
	Dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	osoba	434
Kwoty świadczeń rodzinnych wypłaconych w roku – ogółem	Kwota świadczeń rodzinnych	zł	3 465 989,00
	Kwota zasiłków rodzinnych (wraz z dodatkami)	zł	730 714,24
	Kwota zasiłków pielęgnacyjnych	zł	350 955,84
Świadczenie alimentacyjne	Liczba osób pobierających świadczenie z funduszu alimentacyjnego	osoba	667
	Suma kwot wydatkowanych z funduszu alimentacyjnego w ciągu roku	zł	286 205,33
	Średniomiesięczne wydatki na świadczenia z funduszu alimentacyjnego w przeliczeniu na 1 świadczeniobiorcę	zł	429,09
	Ogółem wniosków o przyznanie świadczenia z funduszu alimentacyjnego	szt.	40
Świadczenia dla rodzin z dziećmi i o charakterze opiekuńczym	Liczba świadczeń rodzinnych dla rodzin z dziećmi	szt.	9561
	Liczba wypłaconych dodatków z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	szt.	506
	Liczba świadczeń rodzicielskich	szt.	193
	Suma wypłaconych świadczeń rodzicielskich	zł	17 855,90
	Liczba osób, którym przyznano zasiłek rodzinny	szt.	207
	Kwota wydatków finansowych z dotacji celowej z budżetu państwa na trzy rodzaje świadczeń o charakterze opiekuńczym: zasiłku pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego oraz świadczenia pielęgnacyjnego	zł	2 525 388,84
	Kwota dodatków finansowanych z dotacji celowej z budżetu państwa na świadczenia rodzinne ogółem	zł	3 465 989

— — — lipiec 2024 — — —